

УДК 328(072)
DOI

Іванюк Ірина Володимирівна

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України,
м. Київ, Україна,

Гриньова Марія Василівна

методист науково-методичної лабораторії соціального партнерства
та міжнародної діяльності кафедри освітньої політики
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна

ГОТОВНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВПРОВАДЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ ПРОСВІТИ

***Анотація.** У статті розглядаються питання готовності педагогічних працівників використовувати інтерактивні методи навчання під час громадянської парламентської просвіти як складової громадянської освіти. У роботі використані результати соціологічного дослідження «Громадянська парламентська просвіта в закладах освіти України», що проводилось авторами у січні 2021р.*

***Ключові слова:** готовність педагога, педагогічна майстерність, інтерактивні методи навчання, громадянська парламентська просвіта.*

***Annotation.** The article deals with the the readiness of teachers to use interactive teaching methods during civic parliamentary education as part of civic education. The paper uses the results of the sociological study "Civic Parliamentary Education in Educational Institutions of Ukraine", conducted by the authors in January 2021.*

***Key words:** teacher readiness, pedagogical skills, interactive teaching methods, civic parliamentary education.*

Для впровадження демократії в Україні особлива роль належить освіті, що покликана навчити молоде покоління усвідомлювати власні права та обов'язки, розуміти діяльність демократичних державних інститутів і брати активну участь у громадянському та політичному житті країни.

Громадянська парламентська просвіта є складовою громадянської освіти, це система просвітницьких заходів формальної та неформальної громадянської освіти, що націлені на розвиток обізнаності громадян щодо устрою та функціонування парламентаризму в Україні, механізмів взаємодії та впливу громадян на діяльність парламенту та народних депутатів, посилення спроможності громадян до ефективної політичної участі у прийнятті рішень щодо вирішення суспільно-політичних питань, а також формування відповідального ставлення до своїх громадянських прав й обов'язків, пов'язаних з участю на державному та місцевому рівнях [1, с. 11 – 12].

Важливим залишається питання готовності педагога до здійснення громадянської парламентської просвіти (ГПП), враховуючи нагальні потреби, пов'язані з перевантаженістю навчальних програм, проблеми щодо підготовки та обізнаності педагогів з визначеної тематики, використання інтерактивних методів навчання, наявності навчально-методичного забезпечення.

Під поняттям готовності сучасні дослідники розуміють психічний, активно-дієвий стан особистості, систему інтегрованих властивостей, що регулює професійну діяльність, забезпечує її ефективність [2, с. 53].

Громадською організацією «Агенція розвитку освітньої політики» у січні 2021 р. було проведено дослідження «Громадянська парламентська просвіта в закладах освіти України»

[3]. Інструменти дослідження включали в себе фокус-групи з педагогічними працівниками (28 респондентів), онлайн-опитування для учнів (2541 респондент), онлайн-опитування для педагогічних працівників (1304 респонденти). Одним із завдань дослідження було визначити ступінь готовності педагогічних працівників впроваджувати ГПП, використовуючи інтерактивні форми та методи навчання.

Респондентам було запропоновано висловитися з приводу спрямованості пройденого ними навчання з розвитку педагогічної майстерності щодо використання інтерактивних форм роботи, рівня володіння цими формами роботи та спектру надавачів освітніх послуг, чиїми послугами скористалися педагоги для підвищення свого рівня володіння інтерактивними формами навчання. Задля з'ясування готовності цілеспрямовано впроваджувати громадянську парламентську просвіту опитаним було запропоновано визначити рівень їх обізнаності щодо змістових ліній громадянської парламентської просвіти. Розглянемо результати дослідження щодо вищезазначеної проблематики.

Рисунок 1 демонструє спрямованість навчання, що проходили респонденти у поточному навчальному році з розвитку педагогічної майстерності щодо використання інтерактивних методів навчання. Практична більшість педагогів зазначили, що на час проведення дослідження пройшли навчання з таких тем, як робота в групах (91,5%), дискусія в колі (87,2%), рольова гра (84,7%), імітаційна/симуляційна гра (73,4%), вирішення проблем/конфліктів (89,9%), квести (86,5%), дебати (74,6%), дослідницькі проекти (82,10%), соціальні проекти (77,30%), партисипативні проекти (40,60%), форум-театр (29,20%). Менше половини опитаних педагогів проходили навчання з партисипативного проектування (40,6%) та третина (29,2%) – з технології форум-театру.

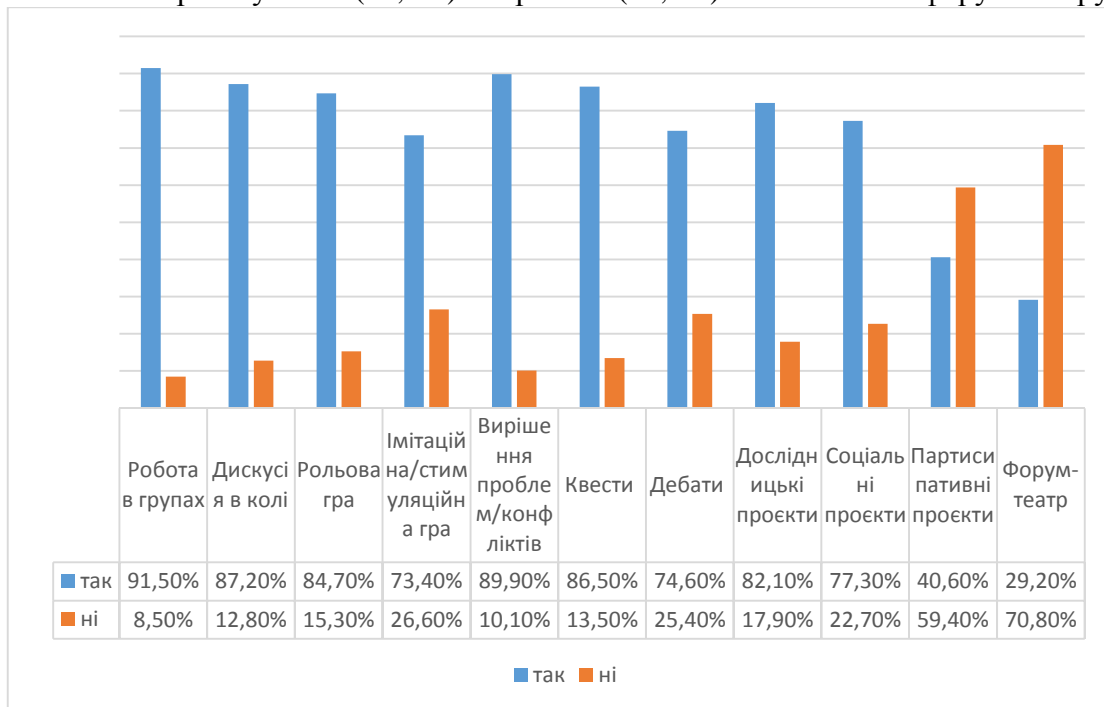

Рис. 1. Спрямованість пройденого навчання з розвитку педагогічної майстерності щодо використання інтерактивних форм роботи, %

Зріз спрямованості пройденого педагогами навчання з розвитку педагогічної майстерності щодо використання інтерактивних методів навчання за приналежністю закладу освіти до певного типу населеного пункту (табл. 1) засвідчив, що педагоги, які працюють у міській місцевості мають дещо більший рівень проходження навчання відповідної тематики, ніж ті, хто працює у сільській місцевості.

Таблиця 1

Спрямованість пройденого навчання з розвитку педагогічної майстерності щодо використання інтерактивних форм роботи, % опитаних, за приналежністю закладу освіти до певного типу населеного пункту

Спрямованість пройденого навчання з розвитку педагогічної майстерності щодо використання інтерактивних форм роботи	Опитані, які працюють у міській місцевості		Опитані, які працюють у сільській місцевості	
	Так, %	Ні, %	Так, %	Ні, %
Робота в групах	91,9	8,1	89	11
Дискусія в колі	88,4	11,6	80,5	19,5
Рольова гра	85,9	14,1	78,5	21,5
Імітаційна/стимуляційна гра	74,8	25,2	65,5	34,5
Вирішення проблем/конфліктів	89,8	10,2	90,5	9,5
Квести	86,9	13,1	84,5	15,5
Дебати	76,3	23,7	66,5	34,5
Дослідницькі проєкти	82,2	17,8	81,5	18,5
Соціальні проєкти	78,2	21,8	72,5	27,5
Партисипативні проєкти	41,1	58,9	37,5	62,5
Форум-театр	30,1	69,9	24,5	75,5

Під час дослідження респондентам було запропоновано визначити свій рівень володіння інтерактивними методами навчання шляхом самооцінювання, запропонувавши шкалу з 4-х рівнів: високий, достатній, середній, низький. Більшість респондентів (66,8%) оцінили свій рівень як «достатній», 18,6% – як «високий», 13,7% – як «середній» та 1% визначили свій рівень володіння як «низький». Дані у таблиці 2 свідчать про те, що частка респондентів, які оцінюють свій рівень як «високий» є дещо більшою у працівників міських закладів освіти (19,4%) в порівнянні із працівниками сільських закладів освіти (14%).

Таблиця 2

Рівень володіння педагогами інтерактивними методами навчання

Рівень	% від усіх респондентів	% від респондентів, які працюють у міських школах	% від респондентів, які працюють у сільських школах
Високий	18,6	19,4	14
Достатній	66,8	66,2	70
Середній	13,7	13,5	14,5
Низький	1	0,9	1,5

Ринок надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації педагогічних працівників повільно, але впевнено зростає, що є позитивною тенденцією, бо надає педагогам право вибору. Про це свідчать відповіді респондентів стосовно того, хто саме проводив навчання для вчителів щодо використання інтерактивних методів навчання (рис. 2). Опитувані мали можливість обрати декілька варіантів відповіді, а також запропонувати власні варіанти. Більшість респондентів (64,8%) скористалися освітніми послугами закладів освіти (університет, інститут, коледж, школа); 21,8% – послугами громадських організацій; 11,8% – міжнародних організацій; 5,3% – комерційних компаній; 5,1% – фізичних осіб підприємців. Використавши можливість запропонувати свій варіант відповіді, 71,4% педагогів зазначили, що для підвищення рівня володіння інтерактивними формами навчання проходили навчання на базі інститутів післядипломної педагогічної освіти, а 2,2% – у формі самоосвіти.

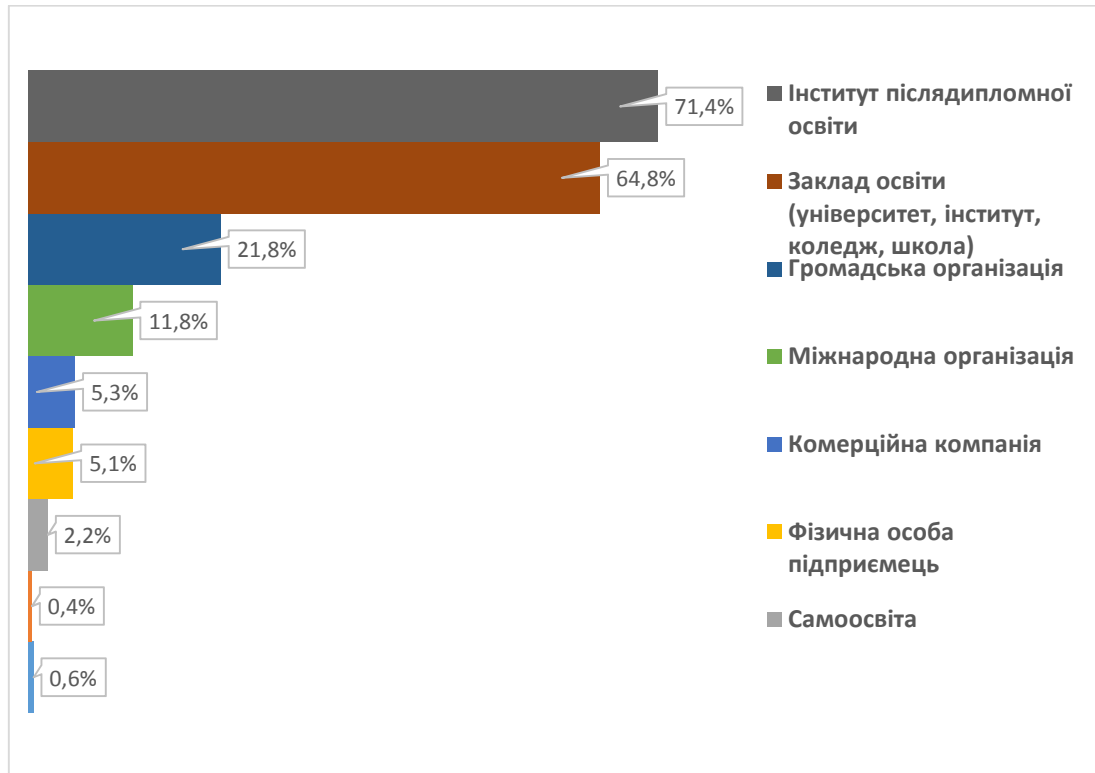

Рис. 2. Спектр надавачів освітніх послуг, чиїми послугами скористалися педагоги для підвищення свого рівня володіння інтерактивними формами навчання, %

Результати дослідження дозволяють зробити такі **висновки**. Загалом, педагоги достатню увагу приділяють навчанню з розвитку педагогічної майстерності щодо використання інтерактивних методів навчання і форм роботи. Більшість педагогів, які взяли участь у дослідженні, пройшли навчання з таких тем, як робота в групах, дискусія в колі, рольова гра, імітаційна/симуляційна гра, вирішення проблем/конфліктів, квести, дебати, дослідницькі проекти, соціальні проекти. Також значна кількість педагогів проходила навчання з партиспативного проектування і технології форум-театру. Педагоги, які працюють у міській місцевості, мають дещо більший рівень проходження навчання відповідної тематики, ніж ті, хто працює у сільській місцевості.

Більшість педагогів оцінюють свій рівень володіння інтерактивними формами навчання як «достатній» (66,8%) та «високий» (18,6%).

У переважній більшості для підвищення власного професійного рівня щодо використання інтерактивних форм і методів навчання педагоги скористалися послугами інститутів післядипломної педагогічної освіти. Серед інших надавачів послуг відповідної тематики: заклади освіти (університет, інститут, коледж, школа), громадські організації, міжнародні організації, комерційні компанії та фізичні особи підприємці. Невелика кількість педагогів займалася самоосвітою, або ж зовсім не проходили подібного навчання. Це свідчить про те, що ринок надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації педагогічних працівників повільно, але впевнено зростає, що є позитивною тенденцією, бо надає педагогам право вибору.

Список використаних джерел

1. Гриньова М., Іванюк І., Паращенко Л., Юрчишин Л. Мій Парламент: розумію і впливаю: методичний посібник з громадянської парламентської просвіти для роботи з дітьми та молоддю / за заг.ред. Л.Паращенко. Київ: Майстер книг. 2020. 96 с. URL: <https://radaprogram.org/publications/miy-parlament-rozumiyu-i-vplyvayu>

2. Бартків О. Готовність педагога до інноваційної діяльності. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2010. № 1. С.52-58.

3. Гриньова М., Іванюк І., Паращенко Л. Громадянська парламентська просвіта в закладах освіти України. Аналітичний звіт за результатами соціологічного опитування освітян та учнів / За загальною редакцією Паращенко Л. – Київ, 2021. URL: <https://radaprogram.org/publications>